

Тернопільська обласна рада

Управління освіти і науки Тернопільської облдержадміністрації

**Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
ім. Тараса Шевченка**

Кафедра української філології та суспільних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи

М.Б. Боднар

« 29 » серпня 2016 року

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

ФОЛЬКЛОРНА ПРАКТИКА

з галузі 01 Освіта

спеціальність 014 Середня освіта

(Українська мова і література)

рівень вищої освіти «бакалавр»

Кременець – 2016

Програма навчальної практики «**Фольклорна практика**» для студентів, які навчаються за спеціальністю 014 Середня освіта (Українська мова і література). Кременець, 2016. 25 с.

Розробник: Комінярська І.М., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української філології та суспільних дисциплін.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри української філології та суспільних

дисциплін (протокол № 1 від 29 серпня 2016 року)

Завідувач кафедри

О.В. Василюшин

1. Пояснювальна записка

Фольклорна практика – один із видів навчальної практики майбутніх філологів. Вона покликана розширювати уявлення майбутніх словесників про роль фольклору в житті народу, динаміку розвитку мистецтва родинного слова, формувати вміння доцільно користуватися фольклорним мовленням, розуміти його естетичне забарвлення, психологічний ефект і на цій основі виробляти мовне чуття, мовний смак, що вкрай необхідне для розвитку інтелекту, творчих здібностей, свободи мислення. Лише вчитель як «елітарна мовна особистість» здатний виховати елітарну особистість учня, майбутнього громадянина і патріота Української держави. Як зазначає видатний український фольклорист Анатолій Іваницький, «запис народної творчості – одне з чільних завдань фольклористики. Така потреба зумовлена тим, що фольклористика як наука мусить сама створювати фонди наукових документів. Фольклор побутує в усній формі і для теоретичного вивчення його необхідно зафіксувати – у вигляді музичних і поетичних текстів, фоно-, фото- та кінодокументів, коментарів та описів (обрядів, атрибутики, виконавства)» (*Іваницький А. Українська народна музична творчість: Музична Україна, 1990. 336 с.*).

Під час фольклорної практики студенти поглиблюють і закріплюють знання, отримані під час вивчення курсу «Фольклор» в 1-му семестрі, формують навички і вміння дослідницької роботи: пошук виконавців фольклору, встановлення контактів із ними, записування і обробка текстів народної словесності, складання і оформлення звіту про фольклорну практику.

2. Мета фольклорної практики

Головною метою фольклорної практики є комплексне обстеження сучасного стану розвитку фольклору обраного району. Студенти здійснюють записи уснопоетичних творів, мелодій, набуваючи при цьому навичок фольклористичної праці. Звертається увага на структуру фольклорного матеріалу різних вікових і професійних груп населення, місце в ньому традиційних фольклорних жанрів і пісенних та оповідних новотворів,

з'ясовуються вияви міжнаціональних мистецьких зв'язків, впливу на фольклор літератури, професійного музичного мистецтва.

Метою фольклорної практики є збереження фольклорної пам'яті рідного краю на основі фольклорної експедиції; визначення дійсного стану побутування фольклору в даній місцевості та встановлення причин, що впливають на деформацію фольклорної традиції.

Завдання фольклорної практики

Студенти виконують важливе наукове завдання: накопичують матеріал для дослідження процесів, що визначають еволюцію сучасного українського фольклору. Записи творів можуть бути згодом підготовлені до публікації, стати основою для написання наукової роботи.

Основними завданнями даного виду практики є поглиблення і розширення знань здобувачів вищої освіти з народної творчості, відродження народних традицій і обрядів у різних куточках України, пробудження глибокого інтересу до історії нашого народу, його мови, культури, побуту.

3.Перелік знань, умінь і навичок, яких має набути здобувач вищої освіти під час практики

Під час практики відбувається актуалізація знань, набутих при вивченні курсу «Фольклор», розширюється уявлення майбутніх словесників про роль фольклору в житті народу, про динаміку розвитку мистецтва слова. Щоденне спілкування з різними категоріями населення допомагає виховному розвитку майбутніх педагогів.

Під час фольклорної практики інтенсифікується розвиток професійно-педагогічного мислення, творчих здібностей, набувається дослідницький досвід, необхідний для підготовки до інноваційної педагогічної діяльності. Фольклорна практика вважається етапом особистісного формування майбутнього фахівця, розвитку його загальної і професійної культури, а також

створює можливості для самоактуалізації та різностороннього прояву індивідуальності. Позитивним наслідком практики є поява у студента-філолога нового бачення майбутнього фаху, що характеризується зміцнілою впевненістю у правильності вибору професії, потребою в удосконаленні професійної компетенції.

Інтегральна компетентність:

Здатність самостійно розв'язувати складні спеціалізовані завдання й практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій і методик фольклору і характеризується комплексністю й визначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в закладах освіти середньої школи.

Загальні компетентності:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здібність планувати та управляти часом.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій для уроку української літератури.
- Спроможність спілкуватися рідною мовою як усно, так письмово.
- Знання предметної галузі та розуміння професії.
- Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- Здібність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність бути критичним і самокритичним.
- Спроможність генерувати нові ідеї (креативність).
- Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми з відповідною аргументацією.
- Уміння працювати в команді.
- Цінування і повага різноманітності та мультикультурності.

Фахові компетентності спеціальності

- Володіти спеціальними знаннями загальних і часткових теорій мовознавства, наукових шкіл і напрямів філологічних досліджень.
- Бути обізнаними з івнутрішніми та зовнішніми законами розвитку мови.
- Володіти основними поняттями, концепціями і фактами сучасної мовознавчої, літературознавчої та фольклорної науки.
- Мати здатність оперативно засвоювати нові теорії та методики фахових досліджень.
- Вміти застосовувати на практиці теоретичні знання з лінгвістики, загальні та спеціальні методи філологічного дослідження.
- Здійснювати аналіз мовних та мовленнєвих об'єктів, різних типів лінгвістичних та літературознавчих текстів, зокрема й художніх творів, а також помилок на різних мовних рівнях.
- Здійснювати пошук та аналітичне опрацювання нової текстової, графічної, звукової та відеоінформації.

-
- Знання основ теорії, методів і прийомів усної та писемної комунікації.
 - Уміти вести дискусію з фольклору.

Програмні результати:

- Опанувати сучасні наукові методи досліджень, базовий фаховий вокабуляр.
- Оперувати правовими та етичними нормами, які регулюють відносини між людьми в професійних колективах; уміннями орієнтуватися в динамічних процесах, які відбуваються на ринку праці, виявляючи гнучкість набутих у процесі навчання комунікативних, лідерських умінь, а також навичок працювати в команді, самостійно й креативно приймати рішення, активно співпрацювати з працедавцями (soft skills).
- Знати основні положення нормативно-правових актів з безпеки життєдіяльності у своїй професійній діяльності.

- Вільно володіти фундаментальними знаннями з педагогіки, мовознавства та літературознавства (основними концепціями, працями гуманітарних наук, знати їх видатних представників).
- Використовувати професійні знання, уміння й навички, досліджувати мовні та літературні явища, вирішувати практичні завдання.
- Набути умінь планування й організації навчальної діяльності учнів на заняттях, у позааудиторній роботі, коригування та прогнозування своєї навчально-виховної роботи; активізувати їх самостійну роботу й наукову творчість.
- Вміти здійснювати самоконтроль, самооцінку, саморегуляцію.
- Досконало володіти державною мовою.
- Набути вмінь працювати з комп'ютерною технікою та ефективно використовувати її для обробки матеріалів і результатів досліджень з української мови та літератури.
- Сформувати судження про використання знань, умінь, навичок із теорії і практики дослідження мовних явищ для освоєння теоретичних основ і методів сучасної педагогіки та лінгвістики, про використання професійно орієнтованих загальнотеоретичних знань з української мови та літератури.

4. Зміст практики її структура, періодичність етапів, рекомендована література

Важливою складовою частиною професійної підготовки майбутніх учителів-словесників для роботи в закладі середньої освіти є фольклорна практика, передбачена навчальним планом на **I курсі (2-й семестр)**. На фольклорну практику відведено **3 кредити = 90 год.** Вона проводиться в літній канікулярний період протягом трьох тижнів. Базою її проходження є місцевість проживання студента або місцевість, обрана студентом для проходження практики (переважно сільська). Матеріали практики здаються керівнику практики до 1 вересня поточного року. За

результатами фольклорної практики виставляється диференційований залік (за 100-бальною системою).

5. Рекомендована література для ефективного проведення практики

1. *Гнатюк В. М.* Вибрані статті про народну творчість. К.: Наук. д., 1966. 246 с.
2. *Грушевський М.* Історія української літератури: У 6 т., 9 кн. Т. 1. К.: Либідь, 1993. 392 с.
3. *Дей О. І.* Сторінки з історії української фольклористики. К.: Наукова думка, 1975. 271 с.
4. *Дмитренко М.* Українська фольклористика: історія, теорія, практика. К.: Редакція часопису «Народознавство», 2001. 576 с.
5. Закувала зозуленька. Антологія української народної творчості: Пісні, прислів'я, загадки, скоромовки / Упор. Н. С. Шумада. К.: Веселка, 1989. 606 с.
6. *Іваницький А.* Українська народна музична творчість. К.: Музична Україна, 1990. С.17-32.
7. Калинова сопілка: Антологія української народної творчості / Упор. Н. Шумада. К.: Веселка, 1989. 606 с.
8. *Колесса Ф.* Фольклористичні праці. К.: Наукова думка, 1970. 415 с.
9. *Колесса Ф.* Українська народна словесність. Едмонтон, 1983. С. 1-154.
10. *Лановик М., Лановик З.* Українська усна народна творчість: Підручник. К.: Знання-Прес, 2001. 591 с.
13. *Руснак І.Є.* Український фольклор : навч. посіб. К. : ВЦ Академія, 2010. 304 с.
14. *Семенов О. М.* Український фольклор: навчальний посібник. Глухів: РВВ ГДПУ, 2004. 256 с.
16. Українська народно-поетична творчість / Грицай М. С, Бойко В. Г., Дунаєвська Л. Ф. К.: Вища школа, 1983. 357 с.
17. Українське народознавство: навч. посібник / За ред. С. П. Павлюка. К.: Знання, 2006. 568 с.
18. *Філоненко С.О.* Усна народна творчість: навч. посіб. К.: Центр учбової

літератури, 2008. 416 с.

19. Українська народно-поетична творчість / Грицай М. С, Бойко В. Г., Дунаєвська Л. Ф. К.: Вища школа, 1983. 357 с.

6. Методичні рекомендації щодо виконання конкретних практичних завдань і ведення документації

А. Структура звіту про фольклорну практику

1. Титульна сторінка.

2. Відомості про місце проходження практики (село, селище, місто, район тощо) – стисла краєзнавча, історико-етнографічна довідка.

3. Відомості про виконавців фольклору – стисла розповідь про життя виконавця, його родину, захоплення (наприклад, участь в аматорських колективах, народні ремесла).

3. Відповіді на питання опитувальника і записані фольклорні тексти з паспортами.

4. Додатки (малюнки, фотографії, ноти, предметні додатки, аудіозаписи, відеозаписи тощо).

Б. Рекомендації щодо записування фольклорних творів

1. Перед записуванням творів досліднику слід провести підготовчу роботу: ознайомитися з фольклорними творами, поширеними в даній місцевості, з особливостями побуту, праці її мешканців, з місцевою говіркою (діалектом), дізнатися про найкращих і найвідоміших виконавців фольклору. У цьому вам можуть допомогти місцеві вчителі, краєзнавці, працівники музеїв, клубів, інших культурних установ, учасники народних фольклорних колективів.

2. Необхідно встановити психологічний контакт і довірливі стосунки з виконавцем, неухильно дотримуватися правил ввічливості й етикету, виявляти повагу до носія фольклору, щирий інтерес до його життя. Перед записуванням виконавцю слід пояснити, навіщо записується даний твір, попросити диктувати

твір повільно, слово в слово.

3. Категорично забороняється присвоювати чужі записи, фальсифікувати фольклор. Непорушні етичні заповіді фольклориста – це сумлінність і правдивість. У випадку, коли твір переписується з рукописного альбому (співаника), про це треба зазначити.

4. Текст має бути переданий без змін, відповідно до його звучання, без пропусків, перекручень, перестановки слів. Записувати треба тією мовою, якою твір виконується. Не дозволяється перекладати твори!

5. Треба обов'язково поцікавитися, звідки відомий виконавцеві даний твір (особливо у випадках, коли виконавець фольклору родом із іншої місцевості чи змінив місце проживання).

6. Діалектні, просторічні, рідковживані слова треба пояснювати у виносках, спитавши у виконавця про їх значення.

7. Слід фіксувати (описувати) манеру виконання даного твору: жести, міміку, елементи драматизації.

8. Записати слід весь репертуар виконавця. Як стверджує А. Іваницький, «...на перший час, поки не визначилися наукові чи практичні інтереси збирача, записувати слід усе: пісні давні і сучасні (створені народом); студентські, туристські, авторські, що побутують в усній традиції тощо. Не все з цього матеріалу відзначається однаковою науковою і художньою вартістю, але це не повинно зупиняти фольклориста-збирача. Він мусить керуватися не естетичними критеріями («подобається» – «не подобається»), а розумінням високої місії літописця історії народної музичної культури в усіх її протиріччях».

9. Кожний твір повинен бути паспортизований. При записі на аудіо- чи відео-зафіксувати на CD-R.

10. Запропонований нижче опитувальник має орієнтовний характер. Питання призначені збирачеві фольклору. Як зазначає А. Іваницький, «питання слід вивчити напам'ять, щоб не насторожувати співака зайвими паперами і не забирати дорогоцінного часу». Питання виконавцю треба ставити в такій формі, щоб він їх зрозумів. У процесі бесіди можуть виникати нові питання.

11. Дозволяється розширювати одні розділи опитувальника за рахунок інших, залежно від наявного матеріалу.
12. Предметні додатки також мають бути паспортизовані.

ПАСПОРТ ФОЛЬКЛОРНОГО ТВОРУ

1. Прізвище, ім'я та по батькові виконавця.
2. Рік і місце народження виконавця.
3. Національність, освіта і фах виконавця.
4. Дата запису.
5. Місце запису.
6. Прізвище, ім'я та по батькові, навчальний заклад, факультет, група записувача.

ОРІЄНТОВНИЙ ПОРЯДОК ЗАПISУ ФОЛЬКЛОРНИХ ТВОРІВ ЗА ЖАНРАМИ

1. Казки.
2. Легенди, перекази, бувальщини, народні оповідання.
3. Народні анекдоти, байки, притчі.
4. Прислів'я, приказки, загадки, інші малі жанри (прикмети, тости, побажання, етикетні формули, народні порівняння тощо).
5. Думи та історичні пісні.
6. Балади.
7. Ліричні пісні (пісні про кохання і родинне життя, колискові, жартівливі, соціально-побутові – козацькі, чумацькі, рекрутські, солдатські, кріпацькі, наймитські; народні пісні літературного походження, пісні-романси тощо).

8. Коломийки і частівки, приспівки до танців.

9. Дитячий фольклор (потішки, пестушки, забавлянки, ігри, лічилки, мирилки, заклички, примовки, звуконаслідування, дражнилки, страшилки, скоромовки, дитячі пісні).

10.Замовляння.

11.Календарно-обрядова поезія (колядки, щедрівки, веснянки, гаївки, русальні, петрівочні, купальські, косарські, гребовицькі, царинні, жнивні пісні).

12.Родинно-обрядова поезія (родильні, хрестильні, весільні пісні, голосіння).

Зразок оформлення титульної сторінки матеріалів практики:

**Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
ім. Тараса Шевченка**

Кафедра української філології та суспільних дисциплін

МАТЕРІАЛИ ФОЛЬКЛОРНОЇ ПРАКТИКИ,

зібрані в селі Запруддя
Камінь-Каширського району
Волинської області

_____ липня — _____ липня 2016 року

студенткою 11 У групи
за спеціальністю 014 Середня освіта
(Українська мова з література)

ІВАНОВОЮ Ольгою Михайлівною

7. Перелік індивідуальних завдань здобувачам вищої освіти

ПРОГРАМА-ОПИТУВАЛЬНИК

Казки

1. Як називаються казки у вашій місцевості?
2. Чи розрізняють казку і легенду, переказ, казку і народне оповідання, бувальщину, анекдот?
3. Чи розрізняють види казок (казки про тварин, фантастичні казки, побутові казки)?
4. Чи розрізняють казки для дітей і дорослих, чоловічі і жіночі?
5. Як виконавець став казкарем? Де він навчився казок? Звідки виконавець черпає свій репертуар? Яка його манера виконання казки? Яка реакція слухачів?
6. Коли найчастіше виконують казки? Кому їх адресують?
7. Які казки популярні у даній місцевості?
8. Чи творяться нові казки? Наскільки вони поширені? Хто їх автори?

Легенди, перекази, народні оповідання

1. Як називають ці жанри у народі? Чи вірять виконавці в реальність їхнього змісту?
2. Які легенди, перекази, народні оповідання побутують у вашій місцевості? Хто і з якої нагоди їх оповідає? Яка манера їх виконання?
3. Чи зустрічаються міфологічні, апокрифічні, топонімічні, побутові, історичні перекази?
4. Які є легенди і перекази про походження назви даного села (міста), сусідніх населених пунктів, назв місцевих річок, водоймищ, гаїв, ярів, лісів тощо?
5. Які існують легенди і перекази про історичних осіб, видатних жителів

села (міста)?

6. Які існують легенди і перекази про письменників (Григорія Сковороду, Тараса Шевченка та інших)?

7. Чи існують легенди і перекази про сотворіння світу, небесних світил, людини, походження рослин, тварин, природних об'єктів (гір, річок, морів), атмосферних явищ (гроза, дощ, сніг, хмари, град)?

8. Чи існують легенди про Христа, Богородицю, святих, про гріхопадіння перших людей, Каїна та Авеля, Ноїв ковчег, Мойсея та інших біблійних осіб? Чи усвідомлюють виконавці їх відмінність від канонічного біблійного тексту?

9. Чи існують демонологічні легенди і перекази про русалок, мавок, домовиків, лісовиків, водяників, чортів, відьом, вовкулаків? Який вигляд цих істот, яка їхня вдача, звідки вони беруться, де живуть, які їх улюблені зайняття? Хто міг їх бачити? Як від них застерегтися, яку шкоду вони могли заподіяти?

10. Чи існують легенди і перекази про Долю, Злидні, Горе, дні тижня (Свята П'ятниця тощо), хвороби (холеру, чуму)?

Анекдоти, байки, притчі

1. Яка місцева назва цих жанрів? Де, з якою метою і в якій ситуації розповідаються анекдоти?

2. Які анекдоти, байки, притчі особливо популярні?

3. Які сучасні реалії відбиті в анекдотах?

4. Хто найчастіше виступає персонажем анекдотів?

Прислів'я, приказки, загадки

1. Яка місцева назва прислів'їв і приказок?

2. Як відображена в них господарська діяльність і побут людей?

3. Які поширені паремії повчального і виховного змісту?

4. Чи оновлюються прислів'я і приказки? Як у них відбиті реалії сучасного життя?

5. Чи існують паремії з місцевим колоритом (пов'язані з особами і подіями життя села)?

6. Яка місцева назва загадок? Хто і коли їх виконує? У кого вони користуються найбільшим успіхом?

7. Чи містяться загадки в інших фольклорних жанрах (казках, баладах, весільних піснях, календарно-обрядових піснях)?

8. Який зміст загадок? Чи є загадки сучасної тематики?

9. Чи поширені інші паремійні жанри: прикмети, народні тости, етикетні формули (привітання, вибачення, побажання тощо), стягнені анекдоти?

Думи та історичні пісні

1. Як називають у народі ці жанри? Чи розрізняють їх?

2. Як називають їх виконавців? Чи були в селі кобзарі і лірники? Коли вони виконували свої твори? Яким був їхній репертуар (крім дум)?

3. Чи є в селі люди, які пам'ятають думи (уривки з них), історичні пісні?

4. Які історичні пісні особливо популярні (про татар, козаків, Богдана Хмельницького, Мазепу, гайдамаччину, зруйнування Запорізької Січі, революції 1905, 1917 років)? Хто їх виконує і з якої нагоди?

5. Чи складаються нові історичні пісні? Чи побутують стрілецькі, повстанські пісні вояків УПА, пісні Великої Вітчизняної війни?

Балади

1. Які балади родинно-побутового та соціально-побутового характеру відомі в селі? Чи існують балади з елементами фантастики? Хто виконує балади і з якої нагоди?

2. Чи існує місцева назва балад?

3. Чи розрізняють балади і пісні про кохання і родинне життя?

4. Чи виконують баладу «У неділю рано зілля копала...»? Що знають про її легендарну авторку Марусю Чурай?

Ліричні пісні

1. Які види ліричних пісень поширені в даній місцевості (родинно-побутові, соціально-побутові)? Який їхній зміст? Чи творяться нові ліричні пісні? Чи розрізняють ліричні пісні та балади, весільні пісні?

2. Чи є загальноновизнані виконавці ліричних пісень? Звідки вони черпають репертуар? Чи впливає на репертуар радіо, телебачення, художня література?

3. Яка манера виконання ліричних пісень?

4. Які пісні виконують соло і які – хором? Які виконують переважно чоловіки, а які – жінки?

Коломийки і частівки

1. Чи поширені в даній місцевості ці жанри? Чи мають вони місцеві назви? Як пояснюють назву «коломийка»?

2. Чи об'єднуються коломийки і частівки в цикли, як їх називають?

3. Хто, коли і де їх виконує? Хто їх складає? Чи є талановиті імпровізатори?

4. Як пов'язані ці жанри з дозвіллям молоді?

5. Чи обов'язково ці пісні виконуються до танцю?

6. Які твори мають місцевий колорит? Чи є сучасні коломийки і частівки?

Дитячий фольклор

1. Які твори виконуються для дітей? Які колискові пісні, утішки, пестушки, забавлянки особливо поширені?

2. Які твори виконуються дітьми (заклички, примовки, звуконаслідування, дражнилки тощо)? Чи побутують дитячі страшилки? Які джерела їх сюжетів? Хто і коли їх оповідає?

3. Які побутують дитячі ігри? Які лічилки, мирилки особливо популярні?

4. У дітей якого віку популярні окремі жанри дитячого фольклору?

5. Які пісні діти переймають у дорослих? Які календарно-обрядові пісні виконуються переважно дітьми (колядки, щедрівки, веснянки, купальські тощо)?

6. Чи існують твори дитячого фольклору з новішими сюжетами? Які місцеві назви жанрів дитячого фольклору?

Замовляння

1. Хто, де і з якої нагоди виконує замовляння? Як називають людей, які їх виконують? Яке до них ставлення? Чи вірять у силу замовлянь? Які життєві історії з ними пов'язані?

2. Який зміст замовлянь, їхня тематика (господарські, родинно-побутові, лікувальні, військові тощо)?

Календарно-обрядова поезія

1. Які обряди виконувалися під час зимових свят? Чи відзначали свята Введення, Андрія, Катерини, Миколи? Чи існував обряд «Калита»? Чи практикувалися замовляння, ворожіння?

2. Де й коли відбувалися вечорниці? Які пісні виконувалися на них?

3. Хто колядував, якими були групи колядників (вік, стать, кількість, розподіл ролей)? Кому адресувалися колядки? Де виконувалися колядки? Чи був звичай водити «козу», «Маланку»? Які пісні співали при цьому?

4. Якими обрядами супроводжувався вечір на Новий рік? Хто ходив щедрувати? Чи був поширений обряд посівання? Хто його виконував, якими примовками і піснями він супроводжувався?

5. Чи святкували Водохреща (Йордань)? Які фольклорні твори (легенди, перекази, прикмети, прислів'я, пісні) з ним пов'язані?

6. Чи відбувалися під час зимових свят дівчачі ворожіння? Як і про що ворожили дівчата?

7. Чи існував звичай «волочити колодку», «чіпляти колодку»? Чи збереглися спеціальні пісні до цього обряду?

8. Коли зустрічали весну? Чи існували розповіді про боротьбу зими й літа? За якими прикметами говорили про початок весни? Які виконувалися обряди під час прильоту птахів? Як закликали весну? Як існували весняні ігри, танці? Хто, де, в який час їх виконував? Як називалися весняні пісні?

9. Які пісні виконувалися на Великдень?

10. Які обрядові дії супроводжували вихід у поле, початок оранки, сівби, вихід на пасовище? Які словесні формули їх супроводжували?

11. Які примовки виконувалися під час першого грому, дощу? Чи існував звичай качатися по землі, припадати спиною до землі під час першого грому? Що він означав? Запишіть повір'я та прикмети, пов'язані з весняними явищами природи.

12. Чи святкували Трійцю – Русалії, Зелені свята? Які обряди супроводжували русальний тиждень? Чи існував звичай вбирати у зелень дівчину (Тополя, Куст, Верба) і обходити з нею село? Чи встановлювали Троїцьке дерево? Які розваги молоді супроводжували цей звичай?

13. Чи було поминання і кликання померлих? Які були уявлення про русалок (зовнішність, походження, поведінка, ставлення до людини, місце їх перебування)? Чи відзначали русалчин Великдень? Як проводили русалок? Які пісні при цьому співали?

14. Якими обрядами відзначали Петрівку? Які легенди, перекази пов'язані з Петром і Павлом? Які мотиви петрівчаних пісень? Які пісні супроводжували косіння та згрібання сіна?

15. Як відзначали ніч на Івана Купала? Які обряди і повір'я пов'язані з цим святом? Чи збирали лікарські рослини? Чи було поширене виготовлення Купала і Марени? Розпалювання вогнища? Стрибання через вогнище? Обливання водою чи купання? Який смисл вкладався в ці звичаї? Чи було поширене ворожіння (зокрема ворожіння на вінках)? З яких квітів робили вінки і яка була їхня символіка?

16. Які хороводи, розваги супроводжували свято Івана Купала? Які повір'я були пов'язані з активністю нечистої сили в ніч на Івана Купала? Які обереги і

заборони існували для людини купальської ночі?

17. Чи встановлювали купальське дерево? Як його називали? Чи існували повір'я про цвіт папороті? Хто і як міг його здобути?

18. Які пісні супроводжували купальське свято?

19. Чи відбувалися змагання між гуртами дівчат і хлопців?

20. Які обряди виконувалися на початку, під час і по завершенні жнив? Чи поширене «завивання бороди», плетіння вінка, вітання господаря? Які пісні супроводжували жнива? Чи супроводжувалися початок і завершення жнив замовляннями?

21. Які звичаї і обряди, повір'я пов'язані з Іллею, Маковієм, Спасом?

22. Які трудові пісні співалися восени? Запишіть легенди і перекази про вирій (ирій) – відліт птахів у теплі краї. Які птахи відлітають першими і останніми? Які мають ключі від вирію?

23. Які відзначали свято Покрови? Які легенди і перекази, повір'я пов'язані з цим святом?

24. За якими прикметами передбачали зиму?

Родинно-обрядова поезія

1. Які події родинного життя супроводжувалися обрядами? Як відзначалися родини, хрестини? Чи співали при цьому спеціальні пісні? Чи існував звичай обдарування дитини, породіллі, повитухи? Які існували повір'я, пов'язані зі здоров'ям дитини і породіллі? Що забезпечувало щасливу долю дитини? Які дії супроводжували перше купання, одягання, покладання до колиски, пострижини, появу та випадання зуба? Як ставилися до колиски? Чому не можна було гойдати порожню колиску?

2. Як проходив весільний обряд у вашій місцевості? З яких елементів складався? Як довго тривало весілля? Хто були герої весільної драми (які ролі на весіллі існували)? Які пісні супроводжували сватання, заручини, оглядини, випікання короваю, плетіння вінка, звивання гільця?

3. Які пісні співали під час розплітання коси молодої? Чи продавали молоду? Які співали застольні, величальні пісні? Чи були поширені жартівливі пісні? Хто їх виконував?

4. Чи брали у весіллі участь ряджені? Які сценки вони розігрували?

5. Які інші фольклорні жанри виконувалися на весіллі (ліричні пісні, загадки, казки тощо)?

6. Які народні традиції зберігаються в сучасному весільному обряді? Яке ставлення до них представників різних вікових груп?

7. Чи були поширені голосіння на похоронах? Хто їх виконував?

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФОЛЬКЛОРНОЇ ПРАКТИКИ

Максимальна оцінка – **100** балів.

Вона має такі складові:

- якісне оформлення – **10** балів;
- розповідь про місце проходження практики – **10** балів;
- розповідь про виконавців фольклору – **10** балів;
- основна частина – відповідь на питання опитувальника з текстами творів і паспортами – **50** балів;
- додатки – **20** балів.

Примітка. Оцінка знижується за неякісне оформлення, мовні помилки в тексті (в тому числі друкарські), недостатній обсяг (менше 40 сторінок друкованого тексту); відсутність певної частини звіту, недостатню повноту записаних матеріалів, відсутність або неповноту паспортів фольклорних творів і додатків.

При спробах фальсифікації матеріалів (переписування текстів зі збірників, антологій, списування в інших студентів тощо) фольклорна практика не зараховується!!!

8. Вимоги до документації, яка ведеться здобувачем вищої освіти під час практики

Обсяг звіту – **40-50** сторінок друкованого тексту. Аркуші формату **A4**, шрифт **Times NEW Roman**, кегль **14**, інтервал **1,5**, всі поля **2 см**, абзацний відступ **1,27**. **Матеріали практики записуються на електронний носій (диск) і обов’язково додаються до папки-скоросшивача.**

Кожна структурна частина матеріалів (з 2 по 5) починається з нового аркуша, згори по центру її назва великими літерами півжирним шрифтом:

ВІДОМОСТІ ПРО МІСЦЕ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

ВІДОМОСТІ ПРО ВИКОНАВЦІВ ФОЛЬКЛОРУ

ВІДПОВІДІ НА ПИТАННЯ ОПИТУВАЛЬНИКА З ТЕКСТАМИ ТВОРІВ

ДОДАТКИ

9. Підведення підсумків практики

Далі через пропущений рядок починається сам текст. В тексті окремі пункти, наприклад назви жанрів, слід виділяти півжирним шрифтом (**Казки; Загадки** тощо) по центру, але без пропуску рядка після підзаголовку.

Аркуші мають бути пронумеровані (номер згори праворуч). На титульній сторінці номер не ставиться.

Аркуші мають бути прошиті в пластикову папку-скоросшивач.

